

travniku pa tudi kaj kositi ni. Za davke od takega travnika in za delo na njem po kôscih izvršeno mora pa lastnik ravno tako drage novce trošiti, kot bi jih, ko bil bi njegov travnik v najboljšem stanu polne moči in obilne rodovitnosti, kar pa na njegov gmotni blagostan gotovo dobro ne vpliva, ni, in tudi dobro vplivalo ne bode.

Da ta nepremakljivi kapital donaja lastniku za njegov trud prav obilnih, dobrih, srednjih, slabih ali pa tudi še celó nikakoršnih obresti, odvisno je največ in poglobitno le od njega. Tu veljá: „Kakor kdo konja podkuje, tako bode mu po polzkih potih vozil.“

Toraj ob kratkem: Kjer travnikom potrebne vode primanjkuje, naj se, ako mogoče, voda o pravem času na-nje napelje. Premokrotni travniki naj se, kjer je le mogoče, poprej ko se na njih kako drugo koristno delo prične, po drenažah ali pa po pokritih jarkih preobilne vode oprosté. Onemoglim in opešanim travnikom gnoji se med zimskim časom prav koristno potem s primernim in dobrim kompostom, s superfosfatnim gnojem, koščeno moko, pepelom in mavcem, oziroma z apnom. Taka gnojila so sladkim travam in raznim travniškim deteljicam pravi živež, prava tečna hrana, po katerih prično krepko in čvrsto rasti; po njih promine pa ob enem na travnikih tudi mahovje in kisló travje samo ob sebi. Da se opešani travnik menjevalno enkrat pokosi, a enkrat pa popase (tako svetujejo napredni kmetovalci-živinorejci), da se pri-lično na lahko z gnojnico ali pa drugim gnojem pognoji, da se vsako pomlad s travniško brano pošteno prevleče in potrebi, pa je najvažnejše oskrbovalno delo travnika pri kraji. Tako delo izvršeno o pravem času pa tudi Bog zná, kakovega truda in zamude časa ne stane, a rentuje se pa jako dobro ter se lastniku hvaležno, gotovo in točno splačuje. Trava na tako oskrbovanem travniku raste bujno, je okusna, daje obilo dobrega in tečnega sená, in posledica temu je tudi ta, da lastniku travnika tudi več onega malika, ki se pod palcem prijetno čuti, v njegov žep po najgotovejši poti priroma.

Naj se toraj tudi za travnike po moči malo več in pravilneje skrbeti izvoli!

Uravnavanje kraških vodá.

Vsled popolnem predrugačenih razmer ne more dandanes kmetovalec izhajati pri tistih dohodkih kot pred nekaterimi desetletji, če tudi bi se vrstile dobre letine leto za letom. Višji davki, dražje življenje itd. silijo razumnega posestnika misliti, kako obdelovanje zemlje preustrojiti, da bi mu donajala več dohodke. Marsikatero nepriliko ni se poprej zdelo kmetovalcu potrebno odstraniti, ker so mu travniki in polje vedno še dosti rodili za njegove potrebe. Sedaj pa, ko razumni kmetovalci na vse strani premišljujejo, kako svoje dohodke pomnožiti, uvidevajo na raznih krajih tudi potrebo uravnave vodá, katere jim ob času povodenj silno veliko škodo delajo.

Tudi na Kranjskem delajo povodnje mnogo in deloma zeló veliko škodo, katero je na vsaki način treba zabraniti, če se hoče blagostajnost kmetova ohraniti. Se ve da uravnavanje vodá ni lahka reč, ter se dá izvršiti le sè združenimi silami ter z državno podporo. Državni zbor je tudi uže sklenil v to svrhu dovoliti na leto pol milijona goldinarjev in tudi Kranjska bode deležna tega denarja — ako se sploh kedo za-nj oglasi. Deželni zbor, oziroma odbor, imel bode pravico zahtevati podporo iz tega zaklada in na njega se je treba obračati v vseh teh zadevah.

Največ škode napravijo, in sme se reči redne škode, vsako leto povodnji kraških vodá. Njih uravnava bi bila velika dobrota za prizadete kmetovalce in skrajni čas je, da se reč v roke vzame. Kranjska dežela mora biti hvaležna „Klubu turistov“, kateri je uže prve korake v tej zadevi storili ter dovolili denar za preiskavanje kraških vodá, katere največ le pod zemljo tekó. Umestno bi bilo, ko bi tudi dežela to prizadetje z denarjem podpirala, ker konečno uravnanje izvršiti se bode zamoglo le na podlagi vednostnih preiskavanj.

Na tem mestu hočem čast. čitateljem poročati, kaj da se je uže storilo in kaj da se ima storiti.

Gospod Franc Kraus iz Dunaja je v mesečnem shodu „kluba turistov“ oddelka kranjskega 17. t. m. v Ljubljani to le poročal:

Poročevalec je v svojem govoru načrtal pregled kraških dolin (Kesselthäler), katere se dájo razdeliti po odtoku njih vodá, ki so Ljubljani, Krka in Kolpa. K prvi skupini pripadajo kraji na Pivki, potem ložka, cirkniska in planinska dolina; v teh krajih se bode za sedaj od strani „oddelka za preiskavanje jam“ delovalo, posebno pa hočejo preiskati pod zemeljske odtoké Pivke in Unca ter po možnosti odstraniti ovire naglega odtoka teh vod. Gori imenovani oddelek se sedaj s tem pečá, da napravi porabljev vhod v globoko Pivško jamo, ki je med Postojno in Planino. V tej jami je na dnu tekoča voda. Iz te jame skušalo se bode po vodi nazaj priti v postojnsko jamo ter podzemeljske hodnike tako popraviti, da bode mogoče s čolni se po vodi voziti. Med pivško jamo in postojnsko je gotovo tudi v zvezi brezdno „črne jame“. Ako se bode posrečilo gori imenovano zvezo napraviti, potem bodo skušali zvezati pivško jamo z jamo pri Podgradu.

Manj težav delalo bode preiskavanje odtokov iz cirkniskega jezera v planinsko dolino, ker pridejo v škocijanskem gozdu na dan. Teže bode pa preiskavanje zveze med Uncem in Ljubljani, v to svrho porabila se bode „Vranja jama“ pri Ljubljanskem vrhu.

Gospod Kraus razlagal je potem, kako nagli odtok podzemeljskih vodá pospešiti ter tako zabranjevati povodnje. Za to sta le dva sredstva: ali iztrebljenje jam ali pa razširjenje jam z razstreljevanjem. V ta namen je klub turistov tudi uže dovolil 1000 gold. in je pričakovati, če se delo dobro sponese, da dobi podporo tudi od kod drugod, ker ima res tudi velik narodno-gospodarski pomen.

Tudi o povodnjih, ki jih napravlja Račna, daje gospod Kraus nasvete, kako priskočiti na pomoč prebivalcem te kotline.

Nasveti g. Krausa so:

Naslednjim krajem v Račni dolini in zunaj nje obrniti je zlasti pozornost:

1. Šentjurskim studencem, o katerih se ne vé, od kod se napajajo.
2. Ponikvam pri Zagracu, po katerih se odteka voda dobravškega otoka, ne vé se kam.
3. Jami pri Ponikvah, iz katere se, kakor se trdi, odteka potok pri Mali Račni.
4. Jami pri Mali Račni, kamor zginja ta potok.
5. Jami pri Krki, kjer se neki ona voda prikazuje zopet na dan.

Razen teh krajev bi se morale jemati v poštev kotline v obližji in rupe, od prvih zlasti one pri Veliki Loki, Lucki Dolini ali kotlini pri Lučah, o katerih se nikakor ne vé, kam oddajajo svojo vodó.

Če bi se potrdila sumnja, da se prikazujejo iz rupe velikanskega studenca pri Krki vode Račne doline, prišlo bi se vsem neprilicnostim na isti način v

okom, kakor postopa v tacihi slučajih kraški komitej avstrijskega turistnega kluba, to se pravi, da se od kakega znanega odtoka, vretja, sledí podzemeljska reka proti vodi gori ter se odpravlja z razstreljevanjem, kar zadržuje in zajezuje vodó. Za to delo priporočal bi se gosp. Malnar iz Struge, ki je opozoril uže pred nekaterimi leti na enak projekt in mu ne manjka niti poznanja kraja niti sposobnosti.

Kar pa se tiče odtočnih razmer dobravskega potoka, niso le-te tako jasne, kakor prej imenovane. Zagraje prihajajo od nezadostnega preseka požiralnikov, v katere ni mogoče iti. Ne preostajalo ne bo nič družega, kakor poiskati v sosednem Golem Vrhú naravne predihe in po onih, na kojih dnu bi se našla tekoča voda sledíti, v meri doline dalje prodirati; ob enem bi se moral razširiti kanal.

Če pa tacihi naravnih predihov ni, preostaja le še poslednje sredstvo: barvanje vode in opazovanje, kje se bo prikazovala, da se potem od tod pričenši prodira proti vodi gori na uže naznanjeni način.

Mogoče je, da se kaže res pri prodiranju po studencu pri Krki rogovila v žlebu, po katerem se more, kakor javljajo poročila, precej daleč iti; rogovila pa bi mogla držati le proti Lučam ali Zagracu. Jama pri Krki morala bi se tem gotoveje preiskati, ker bi se z razširjenjem tega podzemeljskega odtoka Račne doline ne napravljala nobeni niže ležečih kotlin kaka škoda, ker je od Krke pričenši dolina skozi in skozi odprta.

Ker razmer pri mlinu pri Mali Račni ne poznam niti iz lastne skušnje, niti nimam natančnejših podatkov, ne morem presojevati, če bi se moglo tudi od tod dalje prodirati proti jami pri Ponikvah; želeti pa bi bilo, da bi se ta kraj preiskal zaradi sosednje dobrepoljske doline, ker se sme misliti, da pripomorejo vode pri Ponikvah k poplavljeni dobrepoljske doline in da se potiskajo va-njo vsled podzemeljskega zajezovanja.

Ravno tako potrebno bilo bi tudi preiskati vodotok konec podpeške jame v dobrepoljski dolini, ker se o njem ne vé, niti odkod prihaja, niti kam zginja.

Posebno pa tu povdarjam, da se morajo premerjeni podzemeljski prostori vedno tudi vrh zemlje zaznamenovati in se v meri, ki jo zaznamenujejo vrste dolov (dolin), iskati naravni predih.“

C. kr. kmetijska družba kranjska.

Seja glavnega odbora dné 19. aprila 1885.

Seji predseduje družbini predsednik gospod baron Wurzbach-Tannenberg; navzoči so podpredsednik g. Jos. Fr. Seunig, tajnika namestnik g. A. Brus in odborniki gg.: Goll, Kastelic, Jerič, Neveklovski, Robič, Murnik, Witschl in dr. Maks Wurzbach.

Vlada poročala je družbi s svojim dopisom iz dné 4. marca t. l., št. 2029, da bode državno opravništvo tudi letos kupovalo zasebne plemenske žebce pod onimi pogoji, kakor prejšnja leta. Vlada prosi družbo, da ona to svojim podružnicam sporoči. Vladni dopis vzame glavni odbor na znanje, kakor tudi ukrep tajništva, ki je sporočilo na podružnice uže odposlalo.

Prošnja vodstva meščanske šole na Krškem za ameriške trte se reši s sporočilom, da je družba pri ministerstvu potrebne korake storila, da dobi ameriškanke trte.

Vprašanje Antona Petkovškega in družih čebelarjev iz Lip, ali ima občina Št. Vid nad Vipavo pravico, pobirati od vsacega panja čebel, ki se jih v Št. Vid na pašo pripelje, 10 kr. pristojbine, odstopi se deželnemu odboru.

Prošnje občine Mozal za dovoljenje enega somenja družba ne more podpirati.

Občina Koprivnik v kočevskem okraji, ki prosi za enega plemenskega bika, se je opozorila na vsakoletno dražbo plemenske goveje živine.

Podružnica boštanska prosi potrebno ukreniti, da se na šoli v Boštanji uvede kmetijski poduk. To prošnjo oddá glavni odbor s primernim dodatkom c. k. deželnemu šolskemu svetu.

C. k. poljedelsko ministerstvo je načelno dovolilo premiranje goveje živine letošnje jesen v Kranjski gori ter zahteva načrt tega premiranja. Sostava tega načrta naroči se družbenemu tajniku g. Gustavu Pircu.

C. k. deželna vlada je z dopisom iz dné 10. aprila t. l., št. 729, glavnemu odboru naznanila, da bode tekom tega meseca enketa zborovala, ki se bode pečala z novo postavo o komasaciji zemljišč, ter pozivlje glavni odbor, da pošlje v enketu tri svoje zastopnike. Dopis vlade se na znanje vzame ter ukrene, da pridejo k enketi oni gospodje odborniki, kateri so se uže lansko leto za vdeležence pri tej enketi vladi naznanili.

C. kr. ministerstvo poljedelstva je z dopisom iz dne 28. marca t. l., št. 4049, družbeni predlog o subvencijah za kmetijski poduk za leto 1885. tako rešilo, da je dovolilo, kakor prejšnja leta, podporo podkovski šoli sè štirimi ustanovami (ne 8, kakor je glavni odbor prosil) in ustanovo za enega Kranjca, ki obiskuje kako višjo kmetijsko šolo. Druge predloge je ministerstvo zavrglo, ravno tako prošnjo za podpiranje družbenega lista „Kmetovalec“.

Prošnja občine Spodnji Log za podporo pri nakupu šolskega vrta se zaradi primanjkanja vsake take zaloge mora odbiti.

Na novo se sprejmejo za ude v družbo sledeči gospodje:

Franc Rozman, posestnik v Žabnici,
Franc Kuralt, posestnik v Žabnici,
Franc Gabršek, učitelj v Radečah.

O zadevah trtne bolezní, ki jo proužroča gljivica „Peronospora viticola“.

Vsled sklepa letošnjega občnega zbora c. k. kmetijske družbe je ona po predlogu podružnice v Novomestu prosila c. kr. finančno ministerstvo, da naj dovoli odpis davkov za tiste vinograde, ki so napadeni po „Peronosperi“ enako, kakor se dovoljujejo za vinograde po toči poškodovane. Glavni odbor je prošnjo takoj odposlal ter dobil ta-le odlok:

C. kr. finančno vodstvo za Kranjsko.
V Ljubljani 21. aprila 1885.

Št. 3849 iz l. 1885.

Dopis.

Vsled neposredno pri visokem c. k. finančnem ministerstvu vložene prošnje od 19. marca 1885, št. 342, v kateri se prosi za naredbo, da se uvrsti škoda proužročena po gljivici „Peronospora viticola“ med one elementarne nezgode, za katere se davek odpisuje, se čast. glavnemu odboru c. k. kmetijske družbe na podlagi odloka c. kr. finančnega ministerstva iz dné 14. t. m. št. 8893 naznanja, da imenovano ministerstvo ni v stani vsled sedaj veljavnih naredeb prošnji ustreči.

Priloga se v privitku nazaj pošilja.

Dimiz m. p.

Častitemu glavnemu odboru c. k. kmetijske družbe v Ljubljani.